

garra (Talavera, *BDLC* x, 367).

En el sentit 'peremptòriament, sense miraments' *tot ras* ja en Eiximfénis: «contra aquests en especial, deventant molt mirar los regents de la cosa pública, posant-los lleis e térmens que no gosen passar sens grans penes, a ells e als revenedors altres qui encareixen la comunitat: si caen en les penes, que les executen *tot ras*» (*Regiment*, *NCL*. XIII, 171.25).

Anar a raure 'anar a parar'. Ja fan referència a aquesta frase Belv. i Lab. (1840).¹ «--- Per l'estil de les nacions, també solen tenir les cases èpoques de --- ruina. ¿Qui podrà dir si 'l Lleopard anglès *anirà a raure* a la gàvia d'un domador de feres, avuy per demà que John Bull se refredi?», EmVilanova (*Esc. Barc.*, 85). «Tot caminant, un dia, va *anar a raure* a un poble de pescadors», «relacions no gaire més íntimes que les que féu amb el barber, a còpia d'*anar a raure* a la mateixa barberia», Coromines (*Presons Im* 1, 161; *Pigmalió* IV, 74); «a casa seva --- hi van a raure tots els comarcans, als que serveix, al preu que vol» (un hostaler i botiguer muntanyenc, monopolitzador); «Des de l'arrera-guarda de la comitiva, hont *ani a raure*, després d'algunes covardes intentones d'abordatge, no perdia d'ull a l'ayrosa pubilla que, saltironant per --- la estreta via, no parava de garlar», MmVayreda (*Sang Nova* III, vii, 199; *Puny* 1, 4 IV, 90 (75)).

És clar que tothom² està d'acord que aquí tenim una aplicació fraseològica del comú verb *raure*. És cosa del Princ., car la menorquina «no deixar res per *raure*» (Camps Merc., *BDLC* x, 25) i la mall. *estar en raure* 'estar en doina, treballar' (*BDLC* XIII, 17), ja són una altra cosa (encara que no hi manqui relació). Certament, com s'ha dit sovint, hi ha relació amb *raure* en el sentit de 'tallar la brossa', 'netejar un marge d'herbam', que no deixa de ser feina penosa, però si no fos més que això no ho tindríem sempre en combinacions d'infinitiu (no s'han dit, però, coses com *hi va raure* o *ja rauràs!*, amb valors com 'hi va anar a raure, ja hi vindràs a...').

El punt d'arrencada s'ha de trobar encara més en la idea de 'fer a contracor', que ja trobem en el comú *rau-rau* 'remordiment', 'temor mig reprimit', 'molèstia poc conscient però persistent'.³ Car en el Migdia del Princ. això s'ha magnificat i generalitzat en l'ús de *raure-li* 'saber-li greu (a algú alg. c.)' que ens citava Mn⁴ Josep Valls, oportunament, d'Avinyonet i Penedès en general (*BDLC* x, 367) i que s'estén fins a Tortosa: «A mi 'm tractes de gitana, arrastrat? No'l sentiu --- l'allevança que 'm posa? —No t'entenc, Càndia --- *Te rau* que 't digue gitana, ¿t'estarrufes, alabant-te de que saps les seues bruixeries?» (diàleg *Remes casolans*, en Joan Moreira, *Del Folklore Tortosí*, 82)⁴

Es pot creure, doncs, que substantivant l'infinitiu, es comencés per una locució adverbial a *raure*. *anar a raure*, *venir a raure*, 'anar-hi a contracor', *haver de raure* 'haver de sentir-ne el rau-rau', d'on després 'trobar-s'hi (vulgues-no-vulgues), trobar-s'hi de fet'. Al capdavall notem que una mica del matís 'cosa de fet, que no ens plau del tot' roman encara en les frases ci-

tades de Vayreda i fins de Vilanova i Coromines. Les variants alludides també han estat reals, per bé que menys freqüents: «El Rey moro se me'n du / --- / y aquí demana una ajuda! / Qui sab ab qui *haurà de raure*», Pitarra (*El Castell dels Tres Dragons, Gatades* I, 180); «Fent trescar desafortadament --- tots els qui *han de raure'ls* a la vora», Pous i Pagès (*Quan se fa nosa*, 23),⁵ i així mateix ho testimonien a Prats de Lluçanès (*BDLC* x, 26) i Valls en el Penedès (estrany al meu ús barceloní) *Venir a raure*: «Ja pots fer lo que vulguis que a la fi ja *vindràs a raure* a mi», Fidel Moragas (*BDLC* x, 24), frases molt conformes amb la teoria exposada (*venir a raure* també a Pineda, *BDLC* x, 25 etc.).

DERIV.: *Ras* m., substantivat. Propi sobretot dels Pirineus, i sovint usat en plural (*Els Rasos de Peguera*, amb *Els Rasets* a sota) Bosch de la Trinxeria opinava: «gran extensió de pendent de muntanya, llis, sens esclavissades ni xaragalls, ni clapisses; *ras* no equival pas al fr. *plateau*: puix que los muntanyesos, d'un *plateau* ne diuen *pla*: *Pla de Campmagre*, *Pla Guillem*, *Pla d'Anyella* etc. (*Bulll Assoc Exc Catalana* XII, 233); podríem acceptar-ho si hagués precisat que és pendent moderat o ondulat, i reconegut que de vegades no es fa diferència entre les coses que vol distingir; el vallespirenc Edm. Brazés l'usa ben bé per 'altiplanície' (*L'Ocell i les Creres*, 66, 80). Al capdamunt de la vall de Noedes (Conflent), el Coll de Pòrtols fa realment «un *ras* cap avall», com definí el meu informador d'allí (1960). Els *Rasos* de Tubau i els de Querubí, a l'Alt Ripollès (St. J. de Frontanya, 1964; Cèsar A. Torras, *Pir. Cat* III, 148a-b, 173a-b) són llargs i ondulats. No menys fins a l'Alt Pallars: «Cap del *Ras* de Tírvia», dalt de la serra partionera; més al N. encara, i al costat, *Les Rasets* (Aidí, 1964). Tanmateix la cosa repren en els Monts Ibèrics: *Rasos del Bovalà(r)*, *R. del Picaio* a Vilafranca de Maestrat; i fins a les serres del Sud val.: *Rasos de la Peña de Migjorn* (Tollos, 1961-3).

Rasa. En varia radicalment el concepte, segons les zones. En el Maresme, Barcelonès i comarques or. no gaire internades, coneixem les rases entre conreus, i més que res en els vinyals i els rials vora la costa: «els valls fets en una terra de secà per arplegar-hi l'aigua de pluja i treure-la'n fora; en els plans de regadiu que perillen de negar-se s'hi fan també rases; de vegades no s'enfondeix en la terra, sinó que és formada per dos crestalls alts i gruixuts que van conduint l'aigua», *CostManc* (II, 99, § 383). Acc. certament molt etimològica, aqueixes rases estan netejades i obertes quasi a ras del nivell. Però més terra endins, i amb més extensió dins el país, el mot es va aplicar a corrents i còrrecs de lilit més profund. Ja ha de ser 'rec, xaragall' en docs. ben antics: «de omnibus aquis et rasis que tempore pluviarum --- discurrebant ---» a. 1170, *Cart* de St. Cugat (III, p. 234); o en un doc. ross. de 1389, puix que és apta per marcar una partió termenal: «affrontat cum la *rasa* del Pla» (Pla-de-corts?), *InvLC*, s. v.) Encara que això decreix des del Segre a ponent, no és estrany a l'Alt Pall: *Rasa* de Torredo en el Cap-